

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kevään 2017 toimialojen näkymät

Luonnontuoteala

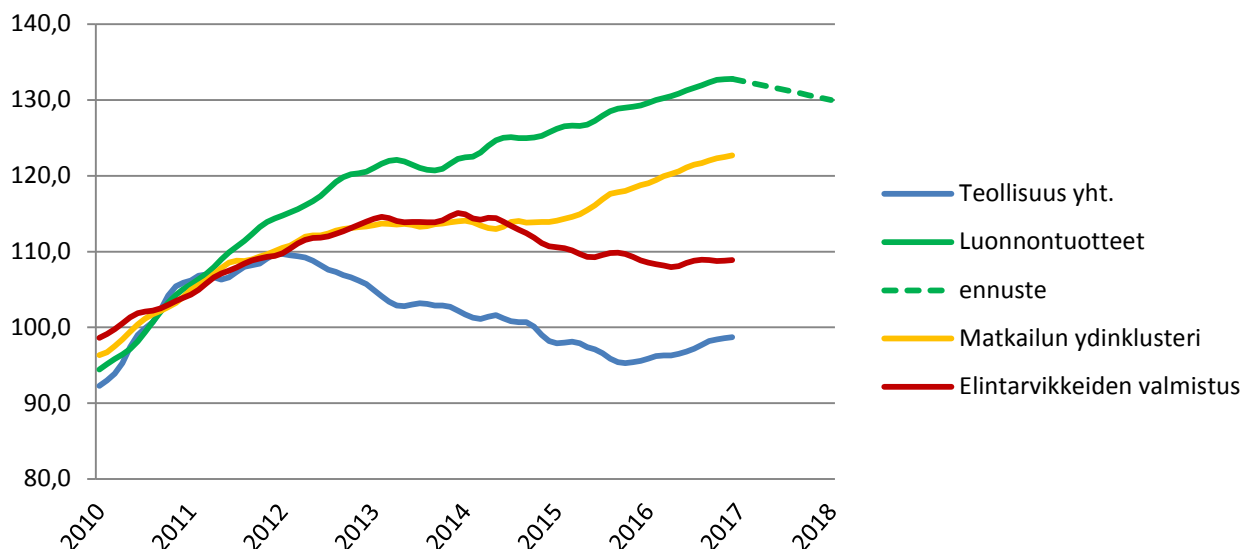
7.5.2017

Mustikalla maailmankartalle ja muita menestystarinoita 100-vuotiaasta Suomesta

Luonnontuotteiden vienti ei ole Suomessa uutta, mutta painopiste on ollut alhaisen jalostusasteen tuotteissa ja jalostuksesta saatu lisäarvo on valunut muualle. Vaikka luonnonmarjan arvo kasvaa huomattavasti jo pakastamalla ja puhdistamalla, vähäinen jalostus on leimannut alaa pitkään. Nyt suunta on kuitenkin muuttunut ja korkean jalostusasteen tuotteita on saatu vientiin tuote ja maa kerrallaan. Ilahduttavaa on myös se, että alan uudet innovaatiot perustuvat luonnontuotteiden arvokkaimpien ainesosien tuotteistamiseen lääke-, kosmetiikka-, tai ravintolisäkäyttöön tai täysin uusiin käyttökohteisiin. Hyvänä esimerkkinä vientiyrityksistä on torniolainen luonnonkasvien ainesosia uuttava ja nyt myös lääkelaitosoikeudet saanut Aromtech Oy, jonka lähes koko tuotanto menee vientiin. Uudempia vientiyrityksiä ovat pihkatuotteita mm. Lähi-itään vievä Repolar Oy sekä USA:n kosmetiikkamarkkinoille ponkaissut Supermood Oy. Finpron vetämä marjaklusteri on viimeisen vuoden aikana käyttänyt paljon aikaa suomalaisen marjan brändityöhön tavoitteenaan yhtenäinen ja selkeä viesti vientimarkkinoilla. Suomalainen metsämustikka superfood-ominaisuksineen halutaan tuoda näyttävästi esille ja samoin muutkin terveelliset luonnonmarjamme.

Luonnonmarjat ja muut luonnontuotteemme ovat helposti liitettävissä terveelliseen kasvisruokavalioon ja paitsi maailmalla, myös Suomessa on juuri nyt tilausta kasvisruokavalioon sopivista tuotteista. Kansainväliset ruokatrendit suosivat myös free from-tuotteita: luonnontuotteet ovat luonnostaan laktoosittomia ja gluteenittomia, joten ne sopivat mainiosti myös erityisruokavalioihin. Luonnontuotteita voisi nykyistä enemmän ja monipuolisemmin yhdistää esimerkiksi maidonkorvikkeisiin ja vilja- sekä muihin kasvituotteisiin.

Jatkokin lupaa hyvää, varsinkin, kun katsotaan luonnontuotealan yritysten viime vuosien liikevaihdon suhteellista kehitystä. Liikevaihto on ollut tasaisessa kasvussa ja ala on hyvinkin verrattavissa kasvukäyrien osalta matkailuun, joka tosin on yritys-, henkilöstö- ja liikevaihdon määrältään moninkertainen. Luonnontuotealan yritysten määrä on noussut jo yli 750:n ja liikevaihto reilusti yli 250 miljoonan euron ja mahdollisuuksia kasvuun tulee jo monelta suunnalta. Yksi varteenotettavimmista tutkimuskohteista on puuhun perustuvat luonnontuoteinnovaatiot. Tällainen on esimerkiksi Montisera-yrityksen kuusenpihkauute, josta odotetaan löytyvän apua alavirtsatievaivojen hoitoon. Luonnosta etsitään ratkaisuja myös nykyajan vitsauksiin, kuten antibioottiresistenttien bakteerien torjuntaan tai diabetekseen.

Kuva 1. Luonnontuotealan yritysten liikevaihdon suhteellinen kehitys v.2010 - 2017 verrattuna lähtöarvoihin ja luonnontuotealan ennuste vuodelle 2018 (suhdeluku 2010=100). Lähde: Tilastokeskus

Vuoden 2017 alussa julkaistu Ruokapoliittinen selonteko visioi suomalaista ruokapolitiikkaa vuoteen 2030 saakka. Luonnontuotealan tavoitteeksi ohjelma linjaa luonnontuotteiden tehokkaamman talteenoton ja luomukeruualueiden laajentamisen. Suomessa on tosin jo nyt maailman suurin sertifioitu luonnontuotteiden luomukeruualue, yli 13 miljoonaa hehtaaria. Se sijaitsee pääosin Pohjois-Suomessa ja nyt myös etelämpänä on kiinnostusta luomuraaka-aineisiin, koska luomun kysyntä on maailmalla kovassa kasvussa. Suomella olisikin loistava paikka 100-vuotisjuhlien kunniaksi liittää kaikki potentiaaliset metsäalueet luomuun ja julistautua maailman suurimmaksi luonnontuotteiden luomumaaksi, koska jopa 97 % metsistämme olisi sertifioitavissa luomuun nykyisiä metsänhoitokäytäntöjä muuttamatta. Viro lähti luomukeruualueiden sertifiointiin paljon Suomea myöhemmin, mutta on sertifioinut metsiään luomukeruualueiksi todella nopealla aikataululla ja osaa myös hyödyntää asiaa mallikkaasti messuosastoillaan maailmalla.

Ruokapoliittisen selonteon toinen luonnontuotealalle asettama tavoite eli talteenoton tehostaminen koskee marjojen lisäksi erityisesti sieniä ja luonnonkasveja. Luonnonkasvit ovat suuren kiinnostuksen kohteena paitsi kasvavan villiruokabuumin myötä, myös siksi, että keinotekoisia aromeja ja muita lisäaineita halutaan korvata aidoilla luonnontuotteilla esimerkiksi teeseikoituksissa. Ruokapoliittisessa selonteossa kannustetaan suomalaisia myös kotitarvepöimintään, koska on yleisesti tiedossa luonnontuotteiden ja niiden keruuseen liittyvän liikunnan kansanterveydellinen vaikutus. Uskomus, että suomalaiset eivät enää keräisi luonnontuotteita, on pelkkä myytti: reilusti yli puolet suomalaisista kerää edelleen luonnontuotteita omaan käyttöönsä ja nuoristakin yli 40 % on käynyt viimeisen vuoden aikana ainakin kerran marja- tai sieniretkellä. Jokamiehen oikeudet ovat meillä koto-suomessa jotain sellaista, josta voimme 100-vuotisjuhlavuonna erityisesti iloita – ja pitää niistä kiinni jatkossakin!

Luonnontuotealalla on mahdollisuuksia kasvuun myös kotimaassa, kun vain osataan täyttää jatkuvasti lisääntyvän matkailun tarpeet. Matkailijat tulevat Suomeen erityisesti luonnon takia. Vaikka Suomea ei maailmalla vielä mielletäkään mitenkään erityiseksi ruokamaaksi, toissa vuonna tehty Ruokamatkailustrategia antaa kehittämiseen hyvät eväät. Koska Suomessa on EU:n elintarviketurvallisuusviraston EFSA:nkin mukaan Euroopan puhtainta ruokaa, sitä kelpaa tarjota myös tänne tuleville vieraille. Matkailija osaa arvostaa aitoa, alkuperäistä, lähellä tuotettua ruokaa. Lähiruokabuumi on maailmalla edelleen vahva. ”Eat local, think local and be cool” leviää nyt myös maihin, joissa ei ole aiemmin juuri mietitty omassa maassa tuotetun ja

paikallisen ruuan merkitystä. Tätä taustaa vasten suomalaiset ovat olleet harvinaisen kaukonäköisiä, sillä meillä lanseerattiin *Hyvää Suomesta*-merkki jo vuonna 1993. Yhden raaka-aineen tuotteiden, esimerkiksi marjojen tai hunajan, on oltava 100 prosenttisesti suomalaista alkuperää ja monen raaka-aineen tuotteessa vaatimus on vähintään 75 %. Arvostetuimmat brändit-tutkimuksessa viime vuonna *Hyvää Suomesta*-merkki oli Suomen arvostetuin alkuperämerkki.

Lisätiedot:

toimialapäällikkö Anne Ristioja, s-posti: [anne.ristioja\(at\)ely-keskus.fi](mailto:anne.ristioja@ely-keskus.fi) puh. 0295 037 118
kehittämispäällikkö Esa Tikkanen, TEM, puh. 050 040 5459, esa.tikkanen@tem.fi